

آینه‌ی پانزدهم

مرتضی مجدفر

آشنایی با برنامه‌ها، تأکیدها و محورهای کاری رشد آموزش ابتدایی در سال تحصیلی جدید

اصول حاکم بر برنامه‌های سال تحصیلی جدید

برای تدوین برنامه‌ی سالانه‌ی مجله در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰، اصول زیر مدنظر قرار گرفته است:

- توجه به مفاد طرح اهداف و راهبردهای مجالات رشد (مصوب شورای هم‌آهنگی علمی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی) به‌طور کامل با در نظر گرفتن شش هدف و ۳۶ راهبرد آن به‌طور کامل،
- رویکرد فرهنگی - تربیتی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی،

- هویت اسلامی - ایرانی و توجه به میراث‌های معنوی و تمدنی کشورمان،

- ایجاد موج برای تحول‌آفرینی در جامعه‌ی آموزشی، به‌ویژه جامعه‌ی دوره‌ی ابتدایی با تأکید بر:

✓ طرح مباحث تحولی در مجله مانند تحولات برنامه‌های درسی، اسناد ملی و بالادستی آموزش و پرورش، تغییر تحولات ساختاری و محتوایی در نظام آموزشی و نیز اجرایی مرتبط با تغییر نظام آموزشی از دوره‌ی ابتدایی؛

✓ طرح موفقیت‌ها و تجربه‌های آموزگاران ایرانی با درج خاطره‌ها، تجربه‌ها و نکته‌های تربیتی مدنظر آنان در مجله؛ به‌عنوان مرکز ثقل فعالیت‌های رشد آموزش ابتدایی؛

✓ طرح پژوهش‌های تربیتی تحول‌آفرین با درج پژوهش‌های تربیتی معلمان و پژوهش‌های علمی - کاربردی استادان و پژوهش‌گران در مجله؛

✓ طرح مباحث مرتبط با پیشرفت و عدالت با تأکید گسترده بر عوامل ایجاد موقعیت‌های خاص آموزشی (کلاس‌های چندپایه، مدارس روستایی، عشایری و محروم)؛

✓ طرح مباحث تحولی در نظام آموزش و پرورش کشور با هدف ارتقای کیفی آن براساس نیازها و اولویت‌های نظام آموزشی در سه حوزه‌ی دانش، مهارت و تربیت؛

رشد آموزش ابتدایی در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰، پانزدهمین سال انتشار خود را آغاز می‌کند. خوش‌بختانه وجود برنامه‌های مدون در تمامی سال‌های انتشار مجله (از ابتدا تا مهر ۱۳۸۴ توسط آقای همتی، سردبیر پیشین و از مهر ۸۴ تاکنون توسط اینجانب و همکارانم) باعث شده است همواره در مسیر خواسته‌های شما - خوانندگان محترم - حرکت کنیم. در تمامی این سال‌ها ضمن این که چارچوب کلی مجله حفظ شده، تلاش بر این بوده است که تغییرات و تکامل تدریجی مجله، با افزوده‌شدن بخش‌های جدیدتر و پاسخ‌گویی به نیازهای روز آموزش و پرورش دوره‌ی ابتدایی عملی شود. در طول انتشار دوره‌ی چهاردهم (سال تحصیلی ۹۰-۸۹) و با در نظر گرفتن موارد و نکات زیر، برنامه‌ی سالانه‌ی دوره‌ی پانزدهم (سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰) به شرحی که در همین یادداشت آمده و با اهم موارد آن آشنا خواهید شد، تدوین شده است:

- دریافت بازخوردهای گوناگون از مخاطبان از طریق نامه‌ها، تلفن‌ها، سفرهای استانی، گزارش‌های دریافتی از گروه‌های آموزشی سراسر کشور، مراجعات حضوری برخی مخاطبان به دفتر مجله، برگزاری جلسه با ۲۵ نفر از مخاطبان فعال و خوش فکر تهرانی، برگزاری جلسه‌ی شورای معلمان در شش مدرسه و دریافت نظرات معلمان مدارس مذکور و سایر روش‌های در دسترس.

- مطالعه‌ی گزارش‌های پژوهشی مرکز مطالعات دفتر انتشارات کمک‌آموزشی (نقد و بررسی، تحلیل محتوا و...).

- دسته‌بندی نظرات ابراز شده در جلسه‌ی نقد و بررسی رشد آموزش ابتدایی در تاریخ ۸۹/۱۰/۶ در دفتر انتشارات کمک‌آموزشی و سایر نظرات انتقادی دریافتی از معلمان.

- دریافت نظرات گروه ابتدایی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی در ۸۹/۱۱/۲۶ از طریق معاونت دفتر مذکور.

- دریافت نظرات مسئولان ارشد وزارتخانه، سازمان و دفتر برای اعمال در برنامه‌ی سالانه.

✓ انتشار مطالبی تحلیلی که امکان ارائه‌ی طریق دل‌سوزانه و توأم با بینش را به مسئولان آموزش و پرورش کشور در دوره‌ی ابتدایی فراهم می‌آورد.

هم‌چنین در طراحی برنامه‌های سالانه مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰، توجه به چند مورد زیر، به‌طور جدی مدنظر قرار گرفته است:

● استمرار مشارکت‌دادن مخاطبان مجله در تولید محتوا با اختصاص بخش قابل توجهی از مجله به آثار آن‌ها (پس از بررسی، اصلاح و تکمیل نوشته‌های آنان)؛ به‌طوری که همواره و در همه‌ی شماره‌ها، تعداد مؤلفان مخاطب، از تعداد مؤلفان همکار اصلی مجله بیشتر باشد. این تأکید، بیشتر در بخش تجربه‌های سبز پی گرفته می‌شود.

● ایجاد ارتباط جدی بین آموزگاران (مخاطبان مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی) و دانش‌آموزان (مخاطبان سه مجله‌ی دانش‌آموزی کودک، نوآموز و دانش‌آموز) از طریق مجله، با درج مطالبی در آشنا ساختن مخاطبان با سردبیران مجلات دانش‌آموزی و اهداف و برنامه‌های مجلات و چگونگی بهره‌گیری از این مجلات در کلاس‌های درس؛

● توجه به پژوهش‌های دانش‌آموزی با استمرار سلسله مباحث قبلی، این بار در ارتباط با خانواده‌ها؛

● استمرار مسابقه‌ی «تلنگری برای تفکر».

● آشنا ساختن تدریجی آموزگاران با مبانی برنامه‌ریزی درسی (از جمله فرآیند برنامه‌ریزی درسی، مؤلفه‌های برنامه‌ی درسی و ارتباط بین آن‌ها، رویکردهای آموزشی مرجح در دوره‌ی ابتدایی مانند برنامه‌محوری و دانش‌آموز محوری، راهبردها و روش‌های نوین یاددهی - یادگیری، هدف‌های آموزشی، شیوه‌های ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی، طراحی آموزشی، مرتبط کردن آموزش با زندگی روزمره، ارتباط مؤثر دانش‌آموز و معلم و رسانه‌های آموزشی...)

● آشنا ساختن آموزگاران با برنامه‌های درسی جدیدالتألیف؛ علاوه بر این در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰، افزون بر مطالب عادی، مجله لاقل سه ویژه‌نامه با مشخصات زیر منتشر خواهد کرد:

○ در مهرماه ۱۳۹۰ (همین شماره‌ای که در دست دارید)، با موافقتی که از مدیرکل محترم دفتر انتشارات آموزشی اخذ کرده‌ایم، مجله با یک فرم اضافی (در ۶۴ صفحه) و با موضوع **ارزش‌یابی توصیفی در کلاس درس**، به صورت ویژه‌نامه منتشر شده است. در این شماره، افزون بر صفحات عادی، در صفحات اضافی، ویژه‌نامه‌ی ارزش‌یابی توصیفی را ارائه کرده‌ایم.

○ به دلیل اهمیت تربیت‌بدنی، در یکی از شماره‌های مجله، ویژه‌نامه‌ای در ارتباط با بازی‌های دبستانی با تأکید بر بازی‌های بومی و محلی و با حجمی معادل ۱۶ صفحه از صفحات عادی مجله منتشر خواهیم کرد.

○ از مهر تا دی‌ماه ۱۳۹۰، نه صفحه از هر شماره‌ی مجله به محتوای

دوره‌ی شماره‌ی ۹۱۴۰۰۵۲۰ (برقراری ارتباط با کودک) اختصاص خواهد داشت. این مطالب با علامت یا قالب خاصی مشخص و ترتیبی اتخاذ شده است تا مخاطبان بتوانند با مطالعه‌ی آن در آزمون غیرحضورى مربوطه شرکت کنند. (برای آگاهی از چگونگی شرکت در این دوره‌ها، به واحدهای آموزش ضمن خدمت ادارات آموزش و پرورش محل خدمت خود مراجعه کنید).

سرفصل‌های مجله در دوره‌ی جدید

● **یادداشت سردبیر**؛ به قلم سردبیر، یکی از اعضای شورای برنامه‌ریزی و یا افراد دعوت شده.

● **برنامه‌ی درسی دوره‌ی ابتدایی**؛ کلیه‌ی مطالبی که با برنامه‌های درسی پایه‌های پنج‌گانه ابتدایی ارتباط دارند، با نظر کارشناسی گروه ابتدایی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی در این سرفصل قرار می‌گیرد.

● **تعلیم و تربیت یا آموزش**؛ مباحث کلان تعلیم و تربیت با تأکید بر آموزش ابتدایی که جنبه‌ی عمومی‌تر دارند و در سرفصل برنامه‌های درسی قرار نمی‌گیرند، در این محور به چاپ خواهند رسید که مباحثی در ارتباط با برنامه‌ریزی درسی، روش‌های تدریس، ارزش‌یابی آموزشی و نقد طرح‌ها و برنامه‌ها از آن جمله است.

● **دانش‌آموز، خانواده و تفکر پژوهشی**؛ استمرار سلسله مطالبی است که سال قبل در ارتباط با پژوهش‌های دانش‌آموزی منتشر می‌شد و در این دوره سعی دارد، رابطه‌ی پژوهش‌های دانش‌آموزی را با خانواده‌ها مرور کند.

● **سنجش و اندازه‌گیری در کلاس درس**؛ به دلیل اهمیت ارزش‌یابی توصیفی، علاوه بر شماره‌ی ۱، در سایر شماره‌ها نیز **دکتر محرم آقازاده**، فنون ارزش‌یابی توصیفی را در بخش‌های گوناگون توصیف، مقاصد، ویژگی‌ها، روش اجرا و ملاحظات، بررسی خواهد کرد.

● **لبخندهای کلاسی، عکس‌های یادگاری، حرف‌های یادگاری**؛ ستون‌ها و صفحاتی است به قلم مخاطبان مجله که سعی دارد علاوه بر بیان خاطره‌های شیرین و طنز آموزگاران، پیام‌ها و حرف‌های خوانندگان از رویدادهای تعلیم و تربیتی را در قالب عکس و نوشته بیان دارد.

● **با مجله‌های دانش‌آموزی رشد**؛ (در بخش اصول حاکم شرح داده شد).

● **تجربه‌های مشترک**؛ کسب تجربه از معلمان و نظام‌های آموزشی سایر کشورهای جهان، در قالب ترجمه‌ی خواندنی‌های مناسب از برنامه‌های تعلیم و تربیت، از اهداف این سرفصل است.

● **فقط یک زمین داریم**؛ سلسله مطالبی است که در هشت شماره، خوانندگان مجله را با ضرورت آموزش محیط‌زیست به کودکان آشنا

چه شاهکاری است هر فرد انسانی!

شعاری نژاد

خواهد ساخت.

● **پژوهش‌های تربیتی؛** انتشار یافته‌های پژوهشی معلمان، ادارات آموزش و پرورش منطقه‌ای و استانی، پژوهش‌های کشوری و نیز فعالیت‌های اقدام‌پژوهی معلمان از اهداف انتشار این سرفصل در رشد ابتدایی است. سادگی و دوربودن از بازی‌های آماری - پژوهشی، به طوری که همه‌ی معلمان با هر سطح از دانش، از محتوای مقالات پژوهشی سردربیاورند و کاربردی برای آن‌ها بیابند، از ویژگی‌های این بخش از مجله است.

● **یک نکته، اخبار، ایستگاه؛** بخش‌هایی است کوتاه، خواندنی، تکان‌دهنده و تأثیرگذار که درصدد است برای جلوگیری از جدیت افراطی در ارائه‌ی مطالب آموزشی، نمی مطلوب به حال و هوای مجله بیفکند

● **کتاب‌خانه‌ی مدرسه؛** در این سرفصل، در هشت شماره به معرفی نتایج هشتمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد می‌پردازیم و علاوه بر معرفی برخی ناشران، کتاب‌های برتر همان نشر را که مناسب آموزگاران و دانش‌آموزان است، معرفی می‌کنیم.

● **میراث ما؛** این بخش، به دنبال تأکید بر فرهنگ و تمدن ایرانی - اسلامی است. در دوره‌ی پانزدهم، با مهم‌ترین موزه‌های ایران آشنا خواهیم شد.

● **با آموزگاران بزرگ؛** در سه شماره از مجله، با آموزگاران تأثیرگذار و بزرگ کشورمان که عمر خود را وقف آموزش معلمان و دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی کرده‌اند، گفت‌وگوهای تحلیلی - تجلیلی خواهیم داشت.

● **بخش‌های ویژه‌ی شما؛** تجربه‌های سبز (۱۶ صفحه‌ی وسط هر شماره از مجله)، با همراهان، تلنگری برای تفکر (مسابقه‌ی صفحه‌ی دوم جلد)، عکس‌ها و طرح‌های شما (صفحه‌ی سوم جلد) و بسیاری بخش‌های دیگر، از جمله صفحاتی است که سند آن‌ها را شش دانگ به نام شما خوانندگان مجله زده‌ایم و افتخار می‌کنیم که با قلم و کار فکری خودتان پر می‌شود.

البته ممکن است در حین کار و بنا به ضرورت، صفحات و سرفصل‌های جدیدی هم افتتاح شوند که صرفاً برای پاسخ‌گویی به نیازهای آنی مخاطبان و درخواست‌های سازمانی از مجله است.

بسیاری در حین سال تحصیلی و هنگام انتشار مجله از ما می‌پرسند، چه مطالبی بفرستیم تا در گردونه‌ی بررسی و انتشار قرار گیرند. پاسخ ما ساده است: «یک بار یک شماره‌ی مجله را از اول تا آخر بخوانید، به برنامه‌ها و سرفصل‌های ما در طی یک سال دقت کنید و آن‌گاه دست به کار شوید. اگر مطلبی برایمان می‌فرستید، قبل از ارسال، آن را با محتوای یادداشت سردبیر این شماره مقایسه کنید و اگر مطلبتان را با یکی از سرفصل‌ها هم‌خوان دیدید، آن را بفرستید.»

امیدواریم در دوره‌ی پانزدهم هم بتوانیم با همراهی شما در پاسخ‌گویی به خواسته‌های آموزگاران دبستان‌های سراسر کشور، موفق باشیم؛ البته اگر شما نیز توفیق ما را بپذیرید.

